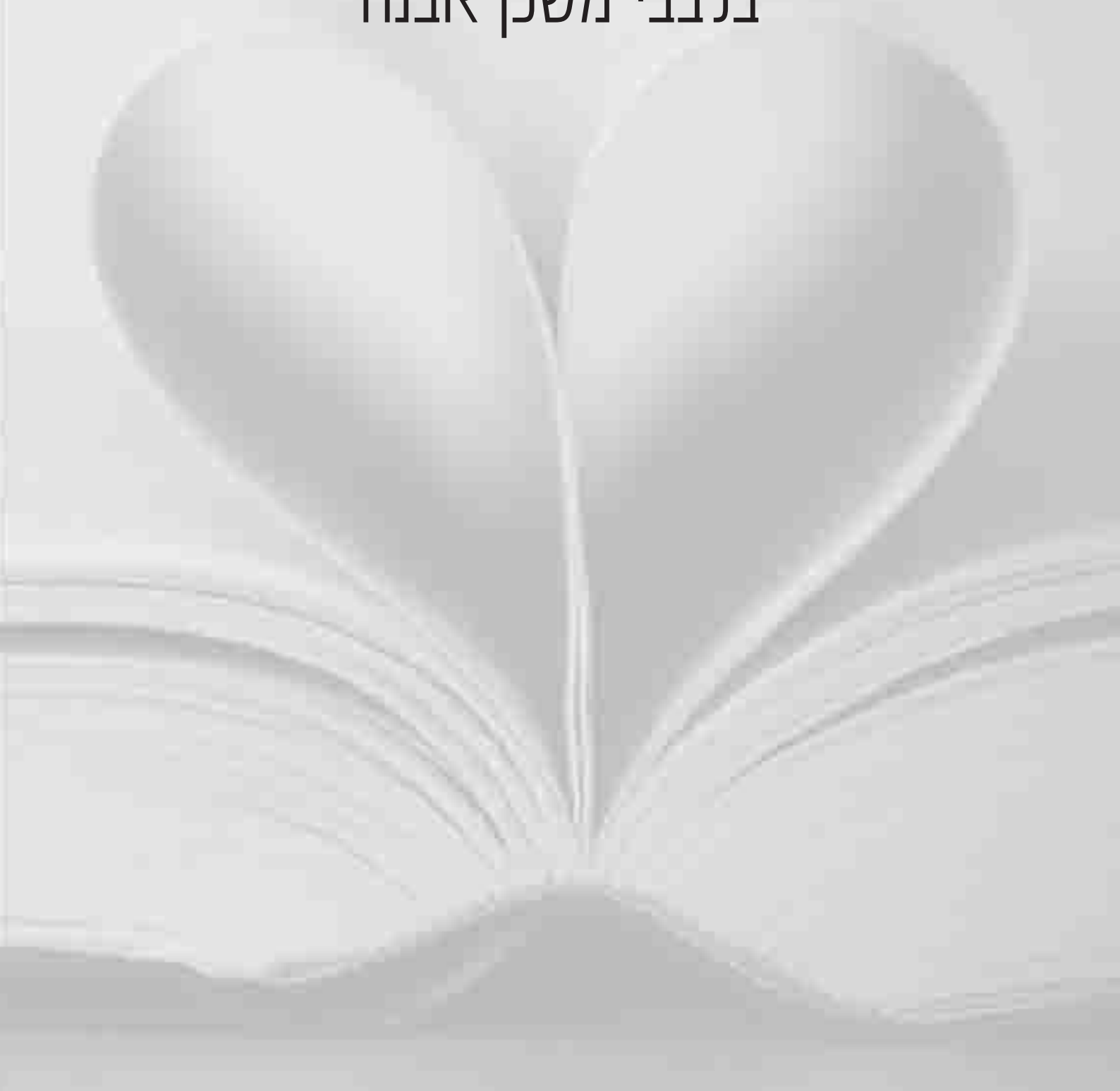

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-ו - ויהי אור

בלבבי משכן אבנה

ויהי אור [חנוכה]

אור "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", כדוגמא בעלמא, כאשר יש חושך, אי אפשר לראות כלל, כאשר יש אור, נר, חמה וכדומה, הרי, שמכח הנר, מכח החמה, רואים את הנר עצמו, רואים את החמה עצמה, ומכח כך, אפשר גם לראות דברים אחרים, וזה בבחינת "נר לאחד - נר למאה", "נר לאחד" כלומר, זה אור לעצם הנר עצמו, שזה ה"אחד", שלולי שהיה את ההארה של הנר, לא היו רואים את הנר עצמו, וכאשר יש את הארת נר, רואים את הנר עצמו, ורואים גם את שאר הדברים הנמצאים סביבותיו.

זה עומק ההגדרה שנאמר בנר חנוכה [שהגמ' דנה אם מותר להשתמש לאורה או אסור להשתמש לאורה] "הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם", וצריך להדליק נר אחד ע"מ להשתמש, עומק הגדרת הדבר הוא שהאור של הנר חנוכה, הוא מאיר על מנת שיראו את עצם האור עצמו, שיראו את הנר עצמו, "אסור להשתמש לאורה" כלומר, שעצם ההארה של מדרגת הנר היא לא הארה שפונה להאיר את זולתו, אלא היא הארה שפונה להאיר את הפנים, את ההויה העצמית של מציאות מקור האור. זה הגדרה של ה"לראותם בלבד", ולכן "אסור להשתמש לאורה.

כאשר הוא רוצה להשתמש הוא צריך להוסיף נר אחד, ע"מ להשתמש, ובמקום שיש אבוקה, כמו שאומרת הגמ', הוא משתמש לאורה של האבוקה, ותלמיד חכם שאין דרכו להשתמש באבוקה צריך שיוסיף נר בכדי שיהיה היכרא, גדר הנר הנוסף שמוסיפים, כלומר, שיש כאן סוג נוסף של הארה, שהמהות שלה היא לא להאיר לצורך עצמה אלא להאיר לצורך זולתה.

בלשון אחרת והיינו הך, כידוע עד מאד, כמו שמאריך הדעת תבונות יש שתי הנהגות בעולם הנהגת היחוד, והנהגה של "להטיב לבריותיו", ההנהגה התחתונה שהיא "להטיב לבריותיו", היא מכח "חוק הטוב להטיב", כלומר, הוא ברא את הבריאה למען זולתו.

והנהגה העליונה יותר של הבריאה היא גילוי יחודו יתברך שמו שאין כח שליט בעולם אלא הוא יתברך, ובלשון הנביא: "למעני למעני אעשה".

זה ההגדרה של "שמש" שמדליקים, וזה ההגדרה של עצם נרות חנוכה. ה"שמש" הוא בא לשמש לאחרים, זהו ההגדרה של "כי אמרתי עולם חסד יבנה", "להטיב לבריותיו", שכל תכלית הבריאה היא לזולתו, להטיב, וכמו שאומרת הגמ' בקידושין "משה עומד על גביהם בסעודה ומשמשם", מעין הבורא יתברך שמו שמשמש את כל העולם כולו, זה התפיסה שהבריאה נבראה לזולתו, "להטיב לבריותיו".

אבל בפנים העמוקות יותר של הבריאה, שזה האור העיקרי של אור ימי החנוכה, גילוי יחודו יתברך שמו, אין כח שליט אלא הוא, "למעני למעני אעשה", שכאשר מתראה אורו יתברך שמו, זה לא להאיר לזולתו, שיראו את זולתו, אלא להאיר, שיראו את עצם האור, "זה ה' קיונו לו ויושיענו", אור לעצם ההארה עצמה, להכיר את עצם האור, זה גילוי יחודו יתברך שמו.

כשמציירים את זה בצורת אדם [במדרגת נפש] מקום הראיה הוא בעינים. "עינים לראות". ובהתפשטות זה יורד לתתא, זה יורד למקום הלב, שמה נמצא מקום החזה, וכמו שאומרים חז"ל כידוע, שחזה נקרא חזה מלשון "ואתה תחזה", "תא חזי" מלשון ראייה, על זה אמר "ליבי ראה", הלב מצד שהוא נמצא במקום החזה הוא במדרגה של "ליבי ראה".

וכשה משתלשל יותר למטה זה מגיע עד מקום טבורו של האדם, וכמו שדורשת הגמ' בריש מגילה על טבריה שהיא טבור הארץ - "שטובה ראייתה", מלשון ראייה. וא"כ, הראיה המשתלשלת עד מקום הטבור, כלומר, כח הראיה של האדם במקום גופו של האדם זה ראייה לעצמו.

מטבורו ולמטה, ששם מתחיל מקום רגלי האדם, שמה הראיה היא לראות את זולתו, ובעומק, על זה נאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", אחרי מקום הראיה של מקום גופו של אדם, וכן במה שנאמר בעשרה קדושות של רבי שלא נסתכל חוץ מד' אמותיו, כלומר ההגדרה של הראיה שמתגלה, שהוא רואה רק את ד' אמות שלו, את ה"ד' אמות של אדם שקונות לו", הוא רואה רק את חלקו שלו, כלומר, הראיה התפשטה עד מקום הטבור, עד מקום גופו.

אבל ממקום הטבור, כמו שאומרים חז"ל כידוע, מתחיל מקום רגליו של האדם, כל רגלים הם במה שהאדם הולך לזולתו למקום אחר.

אלו הם שתי המדרגות שהוזכרו לעיל כפי שהם מתראים בצורת אדם, הראיה שמתגלה מהעינים, מתפשטת למקום החזה, ומגיעה עד מקום טבורו של האדם, זה ראייה לצורך מה שרואים את עצם מקור ההארה עצמו, והראיה שמתגלה מהטבור ולמטה, ממקום הרגלים ולמטה, היא ראייה לצורך זולתו.

והארת נר חנוכה כמו שהוזכר, ש"אסור להשתמש לאורה", "לראותם בלבד", זה הארה שבאה לצורך ראיית ההארה עצמה, ולכן זמן ההדלקה הוא "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", "עד שתכלה רגל מן השוק" כלומר, שהראיה לא משתלשלת למקום הרגלים, "למטבורו ולמטה" של האדם, אלא הוא נשאר "מטבורו ולמעלה" של האדם, לא במקום הרגלים, זהו "עד שתכלה רגל מן השוק", ואז ההארה המתגלה היא לא בבחינת רגלים, אלא מתגלה במדרגת "גופא", כההארה שהיא "לגופו" לעצמו שמאיר לעצמו כמות שהוא. זהו ההארה המתגלה בנר חנוכה, שמתגלה אור שמאיר לעצמו במדרגה של זמן.

ובשורש האור דמעשה בראשית, ביום ראשון דמעשה בראשית נאמר "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", כמו שהוזכר, היה אור אחד, וביום רביעי דמעשה בראשית יש את תליית המאורות, "יהי מארת ברקיע השמים", ההבדל העצמי בין האור של יום ראשון לאור של יום רביעי למהלך שנתבאר הוא כך: **ההארה של יום ראשון** זה ההארה שמאירה לצורך לראות את העצם של ההארה עצמה, וזהו מה שנאמר על האור של יום ראשון שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, לא שהוא רואה מסוף העולם ועד סופו, עוד פרטים ועוד פרטים, אלא הוא רואה מסוף העולם ועד סופו, שכל מה שיש כאן זה רק ההארה, וא"כ התכלית היא עצם ההארה, ההארה מגלה את עצמה מיניה וביה, זהו ה"צופה בו מסוף העולם ועד סופו".

אבל ההארה שמתגלה ביום רביעי דמעשה בראשית "יהי מאורות ברקיע השמים", שנעשה התפשטות של הארה, ההארה הזו שמאירה ביום רביעי זוהי הארה שמאירה לזולתו, שורש כל ההארה היא החמה, היא נקראת חמה, והיא נקראת **שמש**, שלשון **שמש** היא מכח שהיא משמשת לזולתה. זהו ה"צריך נר אחר" על מנת להשתמש, הנר אחר שבא על מנת שיוכלו להשתמש בו, זה ההארה של יום רביעי שההארות לצורך זולתם, חמה, לבנה וכוכבים ששורשם חמה שנקראת **שמש שמשמשת** את זולתה.

אבל לעומת כך, האור של יום ראשון, הוא אור שמאיר בעצם, לעצם ההארה עצמה, להכיר את ההארה, זהו מה שנאמר בנס חנוכה "ולא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שלא היה ראוי לדלוק אלא **יום אחד**" כמו שהוזכר, שזה **היום ראשון דמעשה בראשית**, זה ה"יום אחד" שהוא היה ראוי לדלוק, וההארה שהוא ראוי לדלוק בה, הוא ראוי לדלוק לצורך מציאות שהוא יאיר את הדבר כמות שהוא ולא לצורך מציאות של זולתו.

כשה מתראה במדרגה של מקום, כפי שכבר הוזכר לעיל, שורש ההארה מתגלה בארון, הארון נקרא ארון, כמו שאומרים חז"ל להדיא מלשון של אור, [שיש בו את האותיות הללו] שממנו יוצא האורה לעולם, מהארון

מתפשט האור למדרגת המנורה "יאירו שבעת הנרות" וכמו שאומרת הגמ' בשבת "וכי לאורה הוא צריך אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל", אבל יתר על כן, בנס דחנוכה מתגלה "והדליקו נרות בחצרות קדשך", וכמו ששואלים המפרשים, שמקום ההדלקה הוא לא "בחצרות". וכמו"כ בעיקר ההדלקה דידן דנר חנוכה "מדליקו על פתח ביתו מבחוץ".

על דרך כלל הסיבה שהאדם מדליק נר בחוץ היינו מכח מבואות האפלים שיש צורך להדליק שמה ע"מ שההולכים במבואות האפלים לא יכשלו, וא"כ כל נר שמדליקים אותו בחוץ, מדליקים אותו לצורך מי שנמצא בחוץ. אבל העומק של ההדלקה של נר חנוכה ש"מדליקו על פתח ביתו מבחוץ", ועוד שהרי, כל מה שיש באותה הארה היינו שיראו את עצם האור עצמו, ולא שישתמשו באור, זה עומק המדרגה של מה שהנר חנוכה נמצא בחוץ, שאז הוא מגלה שהמציאות של הדבר הוא לצורך הפנים, לצורך המציאות של מי שנמצא "בתוך" ולא לצורך מי שנמצא בחוץ.

וכמוכך, כמו שאומרת הגמ' מזוה מימין ונר חנוכה משמאל, שהטעם הוא כדי שיהיה מוקף במצוות, מוגדר כאן ההגדרה שהנר חנוכה הוא לא למי שנמצא בחוץ אלא הנר חנוכה הוא למי שדר בפנים, שמי שנמצא בתוך הבית יהיה מסובב במצוות, ובדקות ההגדרה היא שמי שנכנס לבית יהיה מסובב במצוות, לכאן.

אבל בעומק, הרי זהו "נר איש וביתו", הנר שייך למדרגת הבית כמו שכבר הוזכר בהרחבה לעיל, ומ"מ א"כ, מקום ההדלקה הוא באופן שהנר חנוכה לא מאיר למי שנמצא בחוץ, אלא הוא יוצא לחוץ לגלות שכל ההארה היא הארה מצד מדרגה שמציאותה היא פנים.

וזה ההבדל בין מדרגת השמש השתא למדרגת השמש דלעתיד לבוא, מדרגת השמש השתא "הנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחיים ליי" שמש מלשון משמש, "דמות שמש" כלשון הגמ', על שם שהמאורות משמשים אחרים, זה גופא ההגדרה במה שיש לשמש נרתיק. אבל לעתיד לבוא ש"עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה", יתגלה שההארה של השמש היא לא נקראת שמש אלא היא נקראת רק חמה, כלומר, העומק של מציאות הארתה, היינו שהיא מאירה לגלות את עצם המאור עצמו, לא שמש לשמש את זולתו. מה שהשמש הופכת להיות שמש כי יש נרתיק של האור, שהוא מסתיר את עצמות האור, ולא מתגלה אלא חיצוניות האור, שהוא משמש את זולתו, ולכן צריך לצמצם את ההארה לפי שיעור המקבלים. אבל לעתיד לבוא, "עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה", הרי אי אפשר לראות את האור כאשר השמש יוצאת מנרתיקה ולהשתמש בו, מכח ריבוי האור שיש בה, כשיש ריבוי של אור מתגלה עצם האור כתכלית לעצמו, ולא לצורך מציאות של זולתו, זהו אור החמה דלעתיד לבוא.

זהו האור של נר חנוכה שמאיר בו האור של לעתיד לבוא, מאיר בו האור שעצם ההארה היא איננה לזולתו. אלא כל מציאותו היא כמציאות לעצמו.

בלשון אחרת והיינו הך, יש באדם את כח המחשבה המוחין, ההשכלה, שנמצא בראש, ויש את התפשטות חושי המחשבה כמו שמבארים הראשונים ועוד. מכח המחשבה יוצא באדם החושים של ראייה, שמיעה, ריח, טעם ומישוש. המחשבה היא נעלמת, "אין אדם יודע מה שבלב חברו", כמו שאומרת הגמ'. וא"כ, המחשבה היא אור שמאיר לאדם בתוך עצמו, כשה"חובת הלבבות" מצייר בלשון בהירה מהו כח המחשבה שבאדם, הוא מגדיר אותו כנר פנימי בתוך האדם שמאיר לו. זה מדרגת המחשבה, וכשהחושים יוצאים לחוץ ומתפשטים לראיה שמיעה ריח טעם ומישוש, הוא רואה את מה שנמצא בחוץ, שומע את מה שנמצא בחוץ, וכך הוא מריח טעם וממשש.

העומק של ההארה שמתגלה בנר חנוכה שיש דין של "לראותם", עומק ההגדרה במה ש"מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול" ומכחו הדליקו, לענינא דידן הוא - האופן שבו הם מצאו את השמן שעתיד להאיר, לא ע"י מדרגה של ראייה, - ולכן הוא היה חתום - אלא במדרגה של מחשבה, מחשבה שתומה שאיננה ניגלית

לאחרים. זה עומק ההגדרה של "פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול", זה שורש ההארה שנמצאת במדרגת המחשבה שאיננה גלויה לזולתו, ולא במדרגת הראיה שיוצאת במציאות לחוץ, אלא בעצמות מדרגת המחשבה כמו שנתבאר.

ומצד כך, הראיה שמתגלה ב"לראותם בלבד", היא מתגלה כראיה פנימית, בבחינת **"עיני השכל"**, זה העינים שדרכם צריך לראות את האור של נר חנוכה.

"הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום" ולכן כאשר מדליקים נר חנוכה, עיקר הראיה היא לא בעינים, אלא עיקר הראיה היא במדרגת המחשבה, עיני השכל הפנימי, זה עיקר מדרגת ההארה של נר חנוכה. הארה שיוצאת לחוץ ורואים אותה בעין כפשוטו, היא שייכות לכח ההתפשטות שבחושים, ששורש ההתפשטות מתחיל מראיה, כסדר, שמיעה, ריח, טעם עד **המישוש שמישוש** הוא מלשון **להשתמש** בדבר.

וא"כ במה שנאמר כאן בעומק ש"אסור להשתמש לאורה", לא נאמר כאן רק ביחס לחוש האחרון של המישוש, שהוא לא יהא קיים, אלא נאמר כאן שכל מהלך חמשת החושים של ראייה שמיעה ריח טעם מישוש, שהוא במדרגת ההתפשטות מכח המחשבה, כאן לא מתחיל המהלך של חיצוניות חמשת החושים, אלא מתגלה המדרגה של הכח האחד הפנימי שהוא כח המחשבה, זהו "פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול", עצם ההארה עצמה במדרגת החכמה הסתומה, מדרגה של מוחין פנימיים, ולא כיציאה לחוץ של מדרגת חמשת החושים.

ומצד כך, כאשר מתגלה הראיה בחוץ, זה לא חלק מהמערכת של חמשת החושים, אלא הראיה הזאת נקראת **עין מלשון עיון**, במדרגת "עיני השכל", זה הראיה שמכחה רואים את מדרגת נר חנוכה.

ומהו השורש של ההארה שהרי כמו שהוזכר יש מדרגה של יציאת הדבר לחוץ, ראייה, שמיעה, ריח טעם, מישוש, וא"כ איפה השורש של ראייה שהיא בלי שייכות לחמשת החושים, בלי למשש את הדבר?

ברור הדבר, הרי גלות יון ונס של חנוכה, בשונה משאר הניסים של המועדים היה בארץ ישראל, הגלות היתה בארץ ישראל, ולפי"ז גם הגאולה היא בתוך ארץ ישראל, ושורש הדבר הוא אצל משה רבינו שהתפלל להיכנס לארץ ישראל, "ואתחנן אל ה'" ולבסוף אומר לו הקב"ה "בעיניך תראה ושמה לא תבוא", הוא רק רואה את ארץ ישראל, אבל הוא לא נכנס לארץ ישראל. משה רבינו לא נכנס לארץ ישראל, וא"כ הוא לא ממשש את ארץ ישראל בפועל, אלא הוא רק רואה את ארץ ישראל.

זה שורש ההארה של נר חנוכה. "שמונה פסוקים אחרונים שבתורה משה כותב בדמע", בשמונה פסוקים הללו של "וימת משה" וכו' נעצר הדבר, והוא לא זוכה להיכנס לארץ ישראל, וכמו שכבר הוזכר, זה השורש לשמונה ימים של חנוכה. בשמונה פסוקים האלו מתגלה אי כניסה לארץ ישראל בפועל, בחוש המישוש, וכניסה לארץ ישראל במדרגה של ראייה. זה ה"לראותם בלבד" שמתגלה במדרגת הנר חנוכה.

בלשון אחרת והיינו הך, בראיה, האדם רואה למרחוק, ובגובה מקום השיעור ששולט עינו הוא עד עשרים אמה, שלכן נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה לא יצא כסוכה וכמבוי, למעלה מעשרים אמה הוא יכול לראות בעיני השכל, עד עשרים אמה הוא יכול לראות בעינים כפשוטו, אבל גם בפחות מעשרים אמה, הוא רואה, אבל הוא לא יכול למשש את דבר עד עשרים אמה.

זהו מדרגתו של משה רבינו, אצל כל אדם מה שנמצא רחוק הוא נקרא **שם** מכח שהוא היפך **המש** - **מישוש** "וימש חושך" שניתן למשש אותו, ודבר שלא ניתן למשש אותו רק הוא מושג כרחוק, הוא נקרא **שם**, זהו מדרגת **שם** שהיא היפך **מש**, מישוש, בראיה הוא יכול לראות גם **שם**, למרחוק, אבל במישוש, הוא ממשש את הדבר שנמצא קרוב אליו.

אבל משה רבינו. מה שנמצא רחוק, אצלו הוא קרוב, "איש האלקים" שעולה **לשמים**, היינו, שמה שנמצא **שם** שזהו לשון **שמים**, אצלו זה **מש**, זהו **משה**, מלשון **מישוש** על שם שהשם, אצלו הוא במדרגת **מישוש**.

מעיקרא כשהניחו אותו בתיבה, כל הצלתו נעשתה ע"י "ותתצב אחותו למרחוק לדעה מה יעשה לו", ובתיה בת פרעה מרחוק, שולחת את ידה, שהיא משתרבת אמות הרבה, כלומר, שמה שהיה רחוק הופך להיות במדרגת מישוש, אפשר למשש אותו, זה שורש הצלתו של משה, וזהו שורש מדרגתו של מה רבינו **בעצם**, זוהי מדרגתו של משה רבינו "מחציו ולמעלה אלקים", מה שאצל כל בני אדם זה **שם**, אצל משה רבינו זה הופך להיות מציאות של מישוש.

ומה שאצל משה רבינו אי אפשר למשש, זהו את החלק התחתון, "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" כדברי חז"ל שפותח ב"האזינו השמים" משום שהוא יותר קרוב לשמים מאשר לארץ, אצלו כלפי הארץ יש חסרון של חוש המישוש.

זה העומק במה שמשה רבנו לא נכנס לארץ ישראל אלא הוא רק רואה את ארץ ישראל. כמו אדם העומד על הארץ וממשש את הארץ והוא רואה מרחוק את השמים, אצל משה רבינו זה להיפך, הוא עומד **בשמים**, ממשש את השם, ואת הארץ הוא רואה מרחוק. זהו מדרגת "בעיניך תראה ושמה לא תבוא".

וזה מדרגת נר חנוכה, ולפיכך עומק הגילוי של נר חנוכה הוא גילוי של מה שנמצא **שם**, שיש אליו חיבור מכח מדרגת הראיה. וזהו מה שהנס נעשה בשמן, כל **שמן** הוא אותיות **שם** - נ', "לראותם בלבד" שמתגלה בהארה של נר חנוכה, היינו שאי אפשר למשש את אותו מציאות של אור, מה שאפשר להשיג מאותו מציאות של אור זה להתייחס אליו במדרגה שהוא **שם**, "ולראותם בלבד".

ובעומק, מהצד התחתון זה נתפס שזה רחוק מאיתנו ואינו ניתן למישוש אלא זה רק "לראותם בלבד" בבחינת "מרחוק הוי"ה נראה לי".

אבל בעומק, זה בדיוק להיפך - עומק התפיסה של הדבר כמו שנתבאר לעיל, שמה שאפשר רק "לראותם בלבד" ואין לו מציאות של מישוש זה מחמת שהוא לא משתלשל למדרגת החמשת חושים, אלא זה נשאר בעין שקשורה במדרגת המוחין, במדרגת המחשבה, "עיני השכל" מתגלים בעינים כפשוטו, זה עומק ההארה של נר חנוכה, שרואים את האור העליון, ועל ידי כן מצטרפים למדרגת "הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום", זה שלימות ההארה שמתגלה בנר חנוכה, ולכן אין בו מציאות של מישוש, כי אין בו את ההשתלשלות לתתא להוריד את אותו אור למדרגה התחתונה, זה העומק של ה"לראותם בלבד".

בלשון אחרת והיינו הך, נר חנוכה, כפי שחודד, הוא לא אור פנימי, הוא אור שנמצא סביב לאדם, זהו הגדרת "נר איש וביתו", מה שנמצא סביבותיו של האדם בבחינת דיוורין בביתו זה המדרגה של ההארה, מה שנמצא תוך האדם, זה נקרא חוש המישוש, הוא ממשש אותו, מה שנמצא סביבותיו, הוא דבר שמקיף אותו ואינו נכנס אל תוכו, זו המדרגה של ההארה שנאמר בה "לראותם בלבד".

"עתידי הקב"ה לעשות מחול לצדיקים" וכולהו מחוי באמצע, ואמרי "זה ה' קיוינו לו", מה שמראים באצבע היינו שהם נמצאים סביבות הדבר, הם לא משיגים את הדבר מפנימיותו אלא נמצאים סביבותיו, זה ההארה שמתגלה במדרגה של ה"לראותם בלבד".

ולפי"ז, ראשית הדברים שנתבאר, העומק של ההארה של נר חנוכה הוא לא מאיר לזולתו, הוא מאיר לעצמו, וא"כ, **מי שנמצא חוצה לו** הוא מתייחס לאור שהוא נמצא סביבותיו, הוא לא חלק מאותו אור, **אבל מי שנכלל בהארה של נר חנוכה**, הוא הופך להיות **עצם מאיר בעצמו**, זה עומק המדרגה של ההארה של נר חנוכה.

כפי שחודד בראשית הדברים, ההארה של נר חנוכה היא "מטבורו ולמעלה" של האדם, במדרגת עינים, חזה, "תא חזי" טבור. "טובה ראייתה", היא לא הארה שמאירה למישהו אחר אלא היא מאירה למציאות עצמו, מי שנמצא למטה, שהוא נמצא במקום הרגלים, ההארה הזו נמצאת מעליו, היא איננה מצורפת אליו, זהו גדר "נר איש וביתו", היא נמצאת במה שנמצא סביבותיו.

אבל כשנכללים בעומק של ההארה של נר חנוכה, כשנכללים בהארה הכלולה באותו אור, נכללים באור שלא מאיר לזולתו אלא הוא מאיר כמציאות לעצמו, זה עומק המדרגה של ההארה של נר חנוכה, בנר חנוכה מתחברים לאור שהוא לא מאיר למשהו אחר, הוא מאיר לעצמו, למציאות עצמו, ההארה הזו של "מאיר לעצמו" זהו "נהורא עמיה שריא", האור כביכול נמצא עמו, אצלו, זה עומק המדרגה, מדרגת נר חנוכה. מה שבכל נר, על מנת שיאיר לו הנר הוא צריך ללכת עם הנר, ההארה של חנוכה כשהיא מאירה, היא מאירה מעצם העצמיות הפנימית, משמה מתגלה המציאות של הנר.

וזה העומק של הדבר שנעשה נס שהשמן לא כלה, ברור ופשוט הדבר בכל נר שמאיר, על דרך כלל, יש את הבית קיבול – הכלי, שהוא הנקרא נר, יש את השמן, יש את הפתילה, ויש את האור. האור הרי, לא דולק מעצמו, הוא דולק מכח מה שהוא שואב מהשמן, שעל ידי כן הוא מכלה את השמן, וכשהשמן מתכלה, הנר כבר באמת כבה, – ובעומק, הנר כל הזמן נמצא בתפיסת כילוי,

אבל יתר על כן, הוא לא מאיר אור עצמי, הוא מאיר על גבי כך שהוא שואב את השמן. – בימי חג הסוכות נאמר "ושאבתם מים בששון", ובמדרגת נר חנוכה הנר שואב שמן ומכחו הוא מאיר. זה תפיסה שהוא מאיר מדבר שחוצה לו, התפיסה הזו הגדרת ההארה שבה היא הארה שמאירה מדבר אחר, ולכן היא גם מאירה לדבר אחר, לצורך השתמשות של דבר, אם כל ההארה היא ע"י שהיא משתמשת בזולתו, שהוא מאיר ע"י שמן, שהוא דבר חיצוני לאור עצמו, – ההארה הזו בהכרח שמהותה היא לזולתו – זה מדרגת השמש – זה מדרגת ההארה של יום רביעי.

אבל כשנעשה נס של פך השמן שמה שראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים, וכמו שהביא הב"י ומובא בראשונים, לפי חלק מהשיטות הנס היה שעד היום השמיני לא כלה שום שמן, הגדרת הדבר היא שהאור לא האיר מכח משהו אחר, אלא זה אור שהאיר במדרגה של נס, ולכן השמן לא התכלה, כלומר, הוא אור בעצם, ולכן הוא לא מאיר מזולתו, והוא לא בא להאיר את זולתו, אלא הוא מאיר להאיר את עצם המציאות שלו עצמו. זה המדרגה השלימה שמתגלה במדרגת נר חנוכה.

זה הנס של "פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שהיה ראוי לדלוק יום אחד ודלק שמונה ימים", עומק הדבר הוא – במדרגת המנורה נאמר "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", ועומק ההגדרה היא שכולם מאירים ופונים למשהו אחר, זהו ה"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", אבל בנס חנוכה שנעשה ששמן שראוי לדלוק יום אחד, דלק שמונה ימים, מתגלה כמו שהוזכר, שהוא דולק בעצם, והוא לא פונה לזולתו, – מה שהוא לא פונה לזולתו, זה נקרא שהשמן היה במדרגת "נר מערבי".

הרי השורש של כל הנס של ה"היה ראוי לדלוק יום אחד ודלק שמונה ימים" הוא מכח נר מערבי שנאמר בו "תן לה כמידתה" כשאר הנרות, ואפילו הכי הוא דולק יותר מכל שאר הנרות, הוא השורש במנורה גופא, לכלל הנס של פך השמן, וא"כ כשמתגלה בנס דנר חנוכה שדלק שמונה ימים היינו שכל הנרות הופכים להיות במדרגת "נר מערבי", – תמיד כולם פונים ל"מערבי", וה"נר מערבי" עצמו, הוא לעצמו, אבל בנס חנוכה מתגלה בכל הנרות שיש בהם הארה לעצמו, זה עומק המדרגה שהשורש של כל הנס נעשה מכח "נר מערבי".

שלמות ההארה הזו היא עומק הגילוי, כמו שאומרים חז"ל "אנכי" – "מי שאנכי", "אנכי ה' אלקיך", – מתגלה ה"אנכי" כביכול, הוא לעצמו. התפיסה התחתונה היא הבחינה של אורו יתברך שמו – "להטיב לבריותיו", אבל התפיסה העליונה של ההארה שמתגלה בנר חנוכה כפי שחודד, היא הארה שמאירה כהארה של מציאות לעצמו. נס חנוכה מאיר את האור שכל הבריאה כולה היא גילוי יחודו יתברך שמו, שכל הבריאה כולה היא "למעני למעני אעשה" – למען עצמו כביכול, זה תכלית מציאות הבריאה, היא מאירה את עומק ההארה שלא משתמשים בדבר אחד למציאות של זולתו, אלא בכל אחד מתגלה ה"אמיתת המצאו" כביכול הפנימית הנעלמת, הוא יתברך שמו, ומכח כך כל דבר עומד כהויה, כמציאות לעצמו, ולא עומד כמציאות של זולתו.

זה העומק שהיוונים לא מצאו את אותו שמן, היוונים כל ענינם כלשון רבותינו, יש להם "חכמה תתאה", - מה ההגדרה של "חכמה תתאה" לעומת "חכמה עילאה"? - "חכמה תתאה" היא נקראת "חכמת המעשה", זה חכמה לצורך לעשות, "חכמה עילאה" היא חכמה למען חכמה. זה נקרא "תורת שעשועים", החכמה המעשית היא לצורך לעשות, החכמה העיונית - היא נקראת "שעשועים", היא חכמה לצורך חכמה.

היוונים טמאו את כל השמנים, כלומר, כל שמן שנועד להדליק בו לצורך זולתו, אותו הם מצליחים לטמאות, כי זה מהות הטומאה, דבר שפונה לאחר, הוא מאיר מכח אחר, ובזה יש להם יד ושם, שזה הגדרת חכמתם, החכמה המעשית שפונה לזולתו.

אבל החכמה העיונית שפונה לעצמה, זה ה"שעשועים" מיניה וביה, שאין בה תכלית לזולתו - בה אף אחד לא יכול לגעת בה בעצם, כי היא לא פונה לאחר, ולכן יד זר לא יכול לגעת בה, היא פונה רק לעצמה, זה "חתום בחותמו של כהן גדול", היא עומדת כמציאות לעצמו.

כשההארה הזו מאירה, זוהי ההשגה השלימה במדרגת התורה, השתא התפיסה שלנו בתורה היא "איסתכל באורייתא וברא עלמא" - זה תורה לצורך משהו אחר - "איסתכל באורייתא וברא עלמא", אבל ההארה השלמה שמאיר בנר חנוכה, מאיר ה"איסתכל באורייתא" לצורך ה"אורייתא" עצמה, "לראותם בלבד", לא "איסתכל" - "וברא", אלא "איסתכל" בעצם, "לראותם בלבד".

זה המדרגה של "עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון", זוהי שלמות ההארה, כאשר מסתכלים ב"אורייתא" לצורך ה"אורייתא", וכביכול "עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון", אז מבקשים את התורה בעצם, ואת מציאות הבורא יתברך שמו בעצם, "למעני למעני אעשה", - "אנכי ה' אלקיך", - "נהורא עימיה שריא", "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", אור שגנוז לצדיקים לעתיד לבוא.

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל, וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות, יש לשלוח בקשה לכתובת: info@bilvavi.net
לקבלת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529
לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:
טלפון 052-763-8588 פקס 03-548-05294
ת.ד. 16452 ירושלים 9116302
info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"
ישראל 718.521.5231073.295.1245 USA